

● Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety upamiętniające 65. rocznicę likwidacji getta w Łodzi:

w dniu 17 sierpnia 2009 r.

o nominale **2 zł** - wykonaną stemplem zwykłym ze stopu Nordic Gold,

w dniu 19 sierpnia 2009 r.

o nominale **20 zł** - wykonaną stemplem lustrzanym w srebrze (oksydowana).

Narodowy Bank Polski

ma wyłączne prawo emitowania znaków
pieniężnych w Polsce.

Oprócz monet i banknotów powszechnego obiegu NBP emituje także monety i banknoty kolekcjonerskie. Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję zarówno do upamiętniania ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Od 1996 roku NBP emituje także
dwuzłotowe monety okolicznościowe
powszechnego obiegu ze stopu Nordic Gold.

Wszystkie monety i banknoty emitowane przez NBP są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

NBP

Narodowy Bank Polski

monety

MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009

Informacje o planie emisji
oraz sposobie nabycia monet na stronach:

www.nbp.pl
www.numizmatyka.nbportal.pl

Monety zostały wyprodukowane
w Mennicy Polskiej SA w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

65. rocznica
likwidacji getta w Łodzi

65. rocznica likwidacji getta w Łodzi

● 29 sierpnia 1944 r. odjechał ostatni transport z getta w Łodzi, nazwanego przez Niemców Litzmannstadt Ghetto. To bardzo ważna data w historii narodów – żydowskiego i polskiego. Getto w Łodzi było największym po Warszawie skupiskiem ludności żydowskiej na okupowanych ziemiach polskich oraz najdłużej działającym gettem w Europie. W latach 1940–1944 Niemcy deportowali tu ponad 200 tysięcy osób.

● Przed drugą wojną światową Łódź była miastem wieloetnicznym. Najliczniejszą mniejszość narodową (ponad 200 tysięcy osób) stanowili Żydzi. Okupacyjne władze niemieckie na początku 1940 r. utworzyły w Łodzi getto, w którym osadzono Żydów z Łodzi i okolicznych miasteczek oraz ponad 20 tysięcy Żydów z Austrii, Czechosłowacji, Luksemburga i Niemiec. Getto było wielką fabryką, pracującą na rzecz III Rzeszy Niemieckiej. W obozach zagłady śmierć poniosło ponad 180 tysięcy Żydów. Ocalało około 13 tysięcy, czyli 5 procent dawnej populacji Żydów łódzkich.

● Organizacja wewnętrzna getta w Łodzi posłużyła Niemcom jako model przy tworzeniu getta w Warszawie, a potem stała się wzorem dla innych organizowanych przez nich gett. Jesienią 1941 r. Niemcy rozpoczęli przesiedlanie do Łodzi Żydów: z Pragi, Wiednia, Luksem-

burga oraz z Niemiec – Berlina, Düsseldorfu, Emden, Frankfurtu, Hamburga, Kolonii. W ciągu miesiąca do getta trafiło 19 954 Żydów z Europy Zachodniej, a w następnych miesiącach Niemcy przywieźli tu 18 tysięcy Żydów ze zlikwidowanych gett prowincjonalnych.

● W getcie funkcjonowało 100 fabryk i warsztatów (branza włókiennicza, skórzana, drzewna, metalowa i inne). Po masowych wysiedleniach od stycznia do połowy września 1942 r., w trakcie których do obozu zagłady w Chełmnie nad Nerem (Kulmhof am Ner) wywieziono ponad 72 tysiące niepracujących lub nienadających się do pracy mieszkańców getta (tzw. „elementu zbędnego”), getto stało się jednym wielkim obozem pracy, zatrudniającym ponad 60 tysięcy żydowskich robotników. Dni od 5 do 12 września 1942 r. należą do najtragiczniejszych w historii getta. Okres ten zwany jest „wielką szperą”, czyli deportacją dzieci do lat dziesięciu i osób powyżej 65. roku życia. Po tych masowych wysiedleniach pracę niewolniczą wykonywali niemal wszyscy mieszkańcy getta.

● W getcie panował głód, a śmierć zbierała obfite żniwo także z powodu wyniszczenia pracą ponad siły i szerzących się chorób. Sprzyjały temu prymitywne warunki mieszkaniowe i sanitarne, będące przyczyną śmierci ponad 40 tysięcy mieszkańców getta.

● Zgodnie z polityką Niemców w getcie mogli pozostawać tylko ci, którzy nadawali się do pracy. Niezdolnych do pracy wysyłano na śmierć do obozu w Chełmnie nad Nerem. Niemcy zgładzili w nim około 80 tysięcy Żydów. Pierwszy transport do Oświęcimia (Auschwitz) odjechał 9 sierpnia 1944 r. Deportowanym wmawiano, że jadą w głąb III Rzeszy. Tak naprawdę ten pierwszy transport oraz następne trafiły do komór gazowych obozu w Oświęcimiu-Brzezince (Auschwitz-Birkenau). Do 29 sierpnia 1944 r. Niemcy wywieźli z getta ponad 67 tysięcy pozostałych mieszkańców. Z tej liczby, według szacunków Arnolda Mostowicza, przeżyło około 12–15 tysięcy osób. Getto w Łodzi przestało istnieć. Pozostało w nim około 800-osobowe komando sprząające. Większość członków komanda przeżyła.

● Rysunek Abrahama Koplłowicza, czternastoletniego chłopca, który w 1944 roku zginął w komórce gazowej, mógł być odwzorowany na rewersie monety 2 zł Nordic Gold dzięki uprzejmości pana Eliezera Grynfelda, przyrodniego brata Abrahama Koplłowicza.

**Urząd Miasta Łodzi
i Narodowy Bank Polski**

MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009

NOMINAŁ 20 ZŁ

metal Ag 925/1000 (oksydowane) ■ stempel luzstrzany
średnica 38,61 mm ■ masa 28,28 g
wielkość emisji (nakład) 50.000 szt.

AWERS: U góry z prawej strony wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Poniżej, na tle stylizowanego wizerunku fragmentu muru z cegieł, napis: 20 ZŁ. Z lewej strony stylizowany wizerunek gałązki dębu. W otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA oraz oznaczenie roku emisji: 2009. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Wizerunek gwiazdy Dawida umieszczony centralnie w koronie stylizowanego wizerunku drzewa dębu. U góry półkołem napis: 65. ROCZNICA LIKWIDACJI. U dołu wizerunek fragmentu ogrodzenia z drutów kolczastych. Nad nimi napis: GETTA W ŁODZI.

Projektant monety: **EWA TYC-KARPIŃSKA**

NOMINAŁ 2 ZŁ

metal stop CuAl5Zn5Sn1 ■ stempel zwykły ■ średnica 27,00 mm
masa 8,15 g ■ wielkość emisji (nakład) 1.000.000 szt.

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Po bokach orła oznaczenie roku emisji: 20-09, pod orłem napis: ZŁ 2 ZŁ, w otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA, poprzedzony oraz zakończony sześcioma perełkami. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Na tle fragmentu gwiazdy Dawida logo obchodów 65. rocznicy likwidacji przez Niemców Litzmannstadt-Ghetto. Pod logo napis: 65. ROCZNICA/ LIKWIDACJI/GETTA/W ŁODZI.

NA BOKU: ośmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant monety: **EWA TYC-KARPIŃSKA**